

DEMOKRACIJA

Leto I. - Štev. 20

Gorica - Trst, 5. septembra 1947

Izhaja vsak petek

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna šteč. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Pošt. ček. rač. št. 9-18127

Brezmejna podlost komunističnih zločincev

Kljub grožnjam naprej

Ugrabili so dr. Andreja (Slavka) Uršiča, soustanovitelja in urednika »Demokracije«. Moža kremenitega značaja, neizprosne borca za demokratične ideale svobode in človeškega dostojanstva, ki se je vedno boril za pravico in boljše bodočnost slovenskega naroda in proti njegovim zmotam in zablodam, ki so plod brezvestne komunistične propagande. Andrej Uršič je iz naroda izšel in je zanj živel, skromen in preprost, sin naših gor, ki ni poznal mržnje in sovraštva. Nam so ugrabili soustanovitelja posebnih sposobnosti, človeštva pa glasnika resnice in pravice.

Slovensko demokratsko gibanje, ki gre kakor val preko naših hribov in dolin, ki drami našega človeka od mest do najbolj oddaljenih kmečkih koč, tu in onstran demarkacijskih črt in mej, in ki ima v »Demokraciji« svojo lučvodnico, je bilo od svojega početka v aprilu t.l. predmet najhujših napadov in groženj s strani komunističnih agitatorjev in njihovega tiska. Začel je komunist in tajnik SLAU Branko Babič dne 27. aprila 1947, ko je na javnem zborovanju govoril o »Demokraciji«, jo napadel in grozil: »Slovenski narod — misli pa je komuniste — bo enodušno obsodil in uničil vse svoje sovražnike... pri čem je meril na »Demokracijo« in ljudi okoli nje.

Komunistična stranka in SLAU sta ukazali svojim odborom po vaseh, da preprečijo za vsako ceno prodajo in širjenje »Demokracije«.

Izvršilni odbor SLAU je glasom objave v »Primorskem dnevniku« od 17. maja 1947. obsodil »Demokracijo«, kot izdajalski list in pozval »Slovence Trsta in ozemlja, naj obsodijo ta nov poskus profilmjskega delovanja, ki pomeni — v glavah SLAUških komunistov in njih kimačev — izdajstvo nad slovenskim narodom«. Tedaj je »Demokracija« od 23. maja prinesla imena izvršilnega odbora SLAU, imena Branka Babiča, dr. Angela Kukanje, dr. Frana Tončiča, dr. Josipa Ferfolje, R. K. Uršiča, Draga Pahorja, profesorja Oskarja Ferlana, Gustančiča Gilda, Marija Kocjančiča, Gigi Destradija, Krizmančiča Aleksandra, dr. Sajovica Umberta in dr. Šaulija, z dodatkom, da objavlja imena javnosti, da bo ta vedela, kdo so moralno, pravno in politično odgovorni za vsa morebitna nadaljnja nasilstva od te strani proti svobodi duha ter osnovnim človeškim in političnim pravicam in za vse njih posledice.

Grozilo in žugalo se je brez prestanka, toda »Demokracija« je šla svojo pot na čelu našega demokratskega gibanja, ki je v tej najstrašnejši in najbolj črni dobi vse naše narodne zgodovine našemu narodu edina svella točka in kaži pot v boljše bodočnost.

Pristaši političnega terorizma ugrabili našega urednika dr. Andreja Uršiča

Zmanjkalo jim je dokazov v polemiki z »Demokracijo« in demokracijo; zato so segli po svojem običajnem sredstvu, ki je začetek in konec komunistične miselnosti, po nasilju.

V duši naroda je vzrasel dvom in razočaranje nad zlagano propagando samozvanih »ljudskih vodij«, ki niso našli več stvarnih dokazov. V zadregi so si nadeli krinko molka. Občutili pa so na sebi, da je molk včasih težji kot svinec; nabrala se je kopica dejstev, ki so nujno terjale odgovor in pojasnilo, kajti njihova razkrinkana propagandna sredstva niso več zadostovala. Zbali so se resnice in preračunano ukazali zločin.

Iskra te resnice je bila »Demokracija«, ki je v zadušnem ozračju laži, nacionalne in osebne nemoralne, prva javno dvignila svoj glas in oznanila začetek prebujenja. V strahu pred razkrojem lastnih vrst, ki so ob tej novi glasnici resnične demokracije sprevideli, kam jih vodi lažniva komunistična propaganda, so morali nujno seči po svojem običajnem argumentu — nasilju. Ker niso mogli slovenskega naroda obvladati s prepričevanjem, so ga hoteli pokoriti z ustrašovanjem. Od politične zrelosti naše sredine je odvisno, ali bo mirno sprejela ustrašovalno palico in tiho uklonila hrbtnico, ali pa bo ponosno dvignila glavo in napovedala boj političnemu zločinu.

Zato so se odločili, da bodo z ugrabitvijo našega urednika Andreja Uršiča — Slavka Hribovca — poskusili zastrašiti poštene primorske Slovence in uničiti naš list. Preteklost, delavnost in požrtvovalnost našega urednika so jim menda narekovali njihovo zločinsko misel.

Znan je po svoji rodni Primorski, po vsej Sloveniji in preko njenih mej. Doma je v Kobaridu v znani narodnozavedni družini pri »Jeronovih«, ki je v težkih narodnih trenutkih fašističnega režima dokazala svojo požrtvovalnost in odpornost.

Ob nastopu fašizma je zapustil rodni dom ter odšel v Jugoslavijo, kjer je

obiskoval v Novem mestu gimnazijo. Že v dobi svojih srednješolskih študijev se je pokazala njegova narodna in napredna usmerjenost kot člana jugoslovanskega nacionalnega dijaškega društva »Prosveta«. Prehod na ljubljansko univerzo je njegovo narodno in politično delovanje še povečal. V vrstah jugoslovanskega naprednega društva »Jadrana« se je razvil v vodilno pojavo visokošolskega življenja. Bil je odličen organizator, govornik in pisec že v teh začetnih dneh svojega javnega udejstvovanja. Poleg tega je sodeloval še v številnih drugih organizacijah in bil urednik pri vrsti mladinskih listov. Njegov prehod v politično življenje označuje ustanovitev mladinske organizacije Jugoslovanske nacionalne stranke, ki je kot predstavnica mlajše politične generacije stremela za strnitvijo vsega naprednega miselnega kroga. Njegova delavnost je bila vsestranska. Poznal ni nikakega oddiha. Bil je glavni tajnik osrednjega odbora te skupine in se je veliko trudil, da bi izpopolnil njeno organizacijo. Prirejal je sestanke in tečaje in zbiral okrog sebe mladino. Poleg tega je pa veliko in pridno študiral. Politiko, kateri se je hotel posvetiti, ni smatral za nekaj zabavnega, za amaterstvo, ampak za nekaj resnega. Politika je znanost, je bilo njegovo načelo, zato se mora politik za svoj poklic temeljito pripraviti in vzgojiti. Zlasti ga je mikal študij demokracije, njenih načel, katera sta fašizem in nacizem tako grdo gazila in katera je komunistem tako peklensko izkoristil. Gabilo se mu je to početje. Odločil se je priti vprašanjam demokracije do jedra. Oborožen s tem znanjem je hotel potem v boj proti vsem demokratičnim potvorbam. Pri tem delu je našel največ pobud pri čeških državnikih Masaryku in Benešu, katerih politična načela je preučeval. Izklesal se je in postal glasnik demokracije. Saj je nam vsem še v dobrem spominu, kako je znal Slavko Hribovec v »Demokraciji« fino, stvarno in duhovito raz-

pravljati o problemih demokracije. Ob nemškem napadu na Jugoslavijo aprila 1941. se je javil kot prostovoljec v jugoslovansko vojsko. Po vrnitvi v Ljubljano je s prijatelji svojega kroga začel z ilegalnim delom, ki je povzročalo okupatorju mnogo skrbi.

Ob zlomu nacizma in fašizma se je po 17 letih nepretrgane odsotnosti iz svojega rodnega kraja vrnil v krog svoje družine. Tukaj je mirno živel, ne da bi mu kdor koli kar koli očital, ker njegova politična

pravljati o problemih demokracije.

Ob zlomu nacizma in fašizma se je po 17 letih nepretrgane odsotnosti iz svojega rodnega kraja vrnil v krog svoje družine. Tukaj je mirno živel, ne da bi mu kdor koli kar koli očital, ker njegova politična

in moralna preteklost je bila čista in neomadeževana. To je trajalo vse dotlej, dokler mu ni njegova zavest poštenega Slovence narekovala, da je nastopil proti zlorabljanju narodnega čustvovanja svojih primorskih rojakov po komunistični stranki, ki je s svojo politiko povzročila največjo nesrečo našega naroda in primorskih Slovencev še posebno. Zastavil je plug in oral eno prvih brazd na ledini primorskega političnega življenja, katero je prerastel komunistični osat. Ni bil sam, število oračev je rastlo iz dneva v dan. Stalne težke napake komunistične partije, varanje in nasilja, izdaja osnovnih narodnih koristi na Primorskem, ki je povzročila razdelitev Primorske ter izgnanost Gorice in Trsta, pa so

VARNOSTNEMU SVETU pri Združenih Narodih Lake Success

Slov. demokratska zveza v Gorici in Slov. demokratska zveza za STO v Trstu obveščata Varnostni svet, da je OZNA, tajna policija Tito-vega režima v Jugoslaviji, ugrabila dne 31. avgusta t.l. v Kobaridu v coni A, dr. Andreja Uršiča, urednika »DEMOKRACIJE«, glasila slovenskega in hrvatskega demokratičnega gibanja v Julijski krajini in na Tržaškem ozemlju, potem ko so eksponenti K.P. in S.I.A.U. vodili že pol leta zagrizeno teroristično propagando proti tedniku »DEMOKRACIJA« in njenim sodelavcem.

Ta novi teroristični akt je do skrajnosti razburil nekomunistično slovensko in hrvatsko prebivalstvo tega ozemlja. OZNA že dve leti ugrablja in ubija na tem ozemlju nekažnovano svoje politične nasprotnike samo zato, da drži prebivalstvo v stalnem strahu in da zduši vsako nekomunistično delavnost. Ker doslej vsi ukrepi Zavezniške vojaške uprave niso uspeli zlomiti ali vsaj omajati tega zločinskega, za človeštvo sramotnega početja, protestiramo pred vsem svetom proti temu obupnemu položaju in zahtevamo, da Varnostni svet takoj podvzame odločne ukrepe, da se teror OZNE pri nas zatne in da se zajamči mirnemu slov. in hrv. prebivalstvu na tem ozemlju svoboda mišljenja in osebna varnost.

Slov. demokratska zveza v Gorici

Slov. demokr. zveza za STO v Trstu

tudi že samo po sebi olajševalo delo teh poedincev in zdravilno vplivale na razpoloženje širokih plasti naroda.

Srd komunistične partije se je obrnil proti njemu, ker so upali v njem zadeti najpožrtvovalnejšega in najnačelnijšega nasprotnika ter s tem ustrašovati primorski narod in ubiti v njem voljo, da bi sam odločal o svoji usodi.

Vsak zločin terja kazen.

Tudi Mussolini in Hitler sta začela graditi svojo usodo s takimi sredstvi. Ošabno sta šla preko vseh zakonov in človeških pravic ter zasmejovala svoje žrtve. Dolgo jima je to uspevalo, svet sta pripeljala na rob propada, toda v propadu sta se znašla končno sama s svojima narodoma. Smrt teh dveh, ki sta proglasila, da »namen posvečuje sredstva«, naj bo opomin današnjim komunističnim vlastodržcem v Jugoslaviji in njihovim zločinskim pomagačem na Primorskem, kam pripelje pot, na katero so s pretehtano hladnokrvnostjo stopili.

Ugrabitev Andreja Uršiča ni edini primer. Vrsta zločinov se vleče kot rdeča nit skozi vse dejanje in nehanje današnjega komunističnega režima na Primorskem, v Jugoslaviji in po vsem svetu. Kaj pravijo k temu tisti »pravičniki« iz služboju komunistom za krivko pred svetom in lastnim narodom? Kako dolgo si bodo še zatiskali oči in ušesa ter iskali pri vsaki žrtvi dlako v jajcu, da bi si potolažili z njo svojo vzemirjeno vest?

Od srede do srede

28. avgusta: Mladi konservativci Gordon Harrison je ob svoji vrnitvi v London z mladinskega festivala v Pragi izjavil: »V Pragi je bilo vse enostransko; nismo našli prijateljstva, ampak sam komunistem, katerega so nam vsiljevali pri zajtrku, kosilu in večerji«. — Na sestanku Varnostnega sveta je sovjetski delegat ponovno opozoril, da bi vsak poizkus, s katerim bi hoteli omejiti pravico »veta« petih velesil, utegnil povzročiti propad Združenih narodov. — Varnostni svet je obnovil razpravljanje o anglo-egiptovski sporu. — Iz ameriških virov poročajo, da nista niti Truman niti zunanji minister zaničala, da Združene države ne bodo poslale čet v Grčijo. — Papež in predsednik Truman sta si izmenjala pismi, v katerih zatrjuje svoje zaupanje v svet, ki bo slonel na morali in na krščanskih načelih. — Na anglo-francosko-ameriški konferenci so se sporazumeli glede povečanja nemške proizvodnje na anglo-ameriškem področju v Nemčiji.

29. avgusta: Predstavnik britanskega zunanjega ministrstva je zanimal vesti, po katerih naj bi britanska vlada imela namen umakniti v teku septembra svoje čete iz Grčije. — Gromiko je zavrnil podrobni osnutek za ustanovitev odbora za atomsko nadzorstvo. — Preiskovalna komisija Združenih narodov za Palestino je soglasno sklenila, da naj bi britanski mandat prenehal čimprej. — Sovjetska zveza je ratificirala mirovne pogodbe z Italijo, Romunijo, Madžarsko in Bolgarijo. — Predsednik nove grške vlade je nepričakovano postal bivši zunanji minister Konstantin Tsaldaris; v vladi so sami populist in en član neodvisne rojalistične stranke.

30. avgusta: Voditelj bolgarske opozicije Nikola Petkov je vložil priziv proti smrtni obsodi na vrhovno bolgarsko sodišče. — Na sovjetsko zahtevo bodo v Avstriji uvedli cenzuro nad brzojavnimi vestmi, ki jih oddajajo preko avstrijskega radia. — Namestnik voditelja britanske opozicijske stranke Anton Eden je na zborovanju v Carnoustici pozval laburistično vlado, naj odstopi, ker ji ni uspelo rešiti gospodarske krize v Veliki Britaniji. — Član madžarske opozicijske stranke »Svoboda« Nagy je nekemu dunajskemu časopisu izjavil, da volitve na Madžarskem ne bodo izraz volje ljudstva, temveč poskus manjšine, da vstavi madžarskemu ljudstvu podobno vlado, kakor je Titov režim v Jugoslaviji.

31. avgusta: Predsednik Truman je z washingtonskega letališča odpotoval v Rio de Janeiro. — V Zenevi je posebna komisija Združenih narodov za Palestino podpisala poročilo, ki bo vsebovalo predloge za rešitev palestinskega vprašanja. — Turške protiletalske baterije in turška lovna letala so prisilila k pristanku neko sovjetsko vojaško letalo, ki je preletelo okoličo Smirno. — Madžarska stranka Malih posestnikov je uradno protestirala proti sistematičnim in težkim zlorabam na volitvah v teku dneva. — Predsednik nove grške vlade Tsaldaris je izdal poziv za sestavo vsenarodne vlade, da bi tako napravil konec težkočam v državi.

1. septembra: Ameriški opazovalci so označili nedeljske volitve na Madžarskem kot največjo volilno sleparijo, kar jih je bilo do zdaj. — Diplomatski svetovalec zunanjega ministrstva lord Vansittart, predsednik organizacije liberalne stranke in laburistični poslanec stotnik Raymond Balesburn so pozvali britansko vlado, naj odpove mirovno pogodbo z Bolgarijo, če bi v Bolgariji izvršili smrtno obsodo nad voditeljem opozicije Nikolo Petkovom. — Bivši ameriški bojevnik so na svojem sestanku v New Yorku soglasno označili komunistem kot največjo nevarnost za Združene države. — V Camberri se je zaključila konferenca britanskega Commonwealtha, na kateri so razpravljali o japonski mirovni pogodbi in njenih bodočih dohodkih. — Združene države so zahtevale od Velike Britanije, naj preloži umik svojih čet iz Grčije vsaj za tako dolgo, dokler grški položaj ne bo urejen z ustanov-

Zato je grožnjam sledilo dejanje. Andrej Uršič je bil ugrabljen na isti dan, ko je K.P. za S.T.O. imela v Trstu svobodno in nemoteno svoj ustanovni občni zbor. Z ugrabitvijo so hoteli zadeti ne samo junaka in borca za narodne in demokratične pravice, ampak tudi ves naš demokratski pokret in njegovo glasilo »Demokracijo«. To je najgusnejši zločin, zločin političnega terorja, kar hočejo uničiti svojega lojalnega in odkritega političnega nasprotnika samo zato, ker drugače misli in sodi. To je tudi zločin proti svobodnemu tisku civiliziranega sveta, zločin brez primere.

Ali mi ne grozimo nikomur. Večna pravica bo izrekla svojo pravično sodbo nad vsemi zločini in zločinci. Morda ni daleč dan odrešenja, ko bo slovenski narod vstal in zvrnil s sebe najsrmatnejši jarem, ki je kdaj nosil, jarem političnega nasilja in strahovanja.

Težka izguba nas je zadela z ugrabitvijo našega Uršiča, ali mi ne klonemo. Uničiti morejo poedince, ali ne morejo uničiti idej, ki so jih nosili. Ta zločin nas ne bega, temveč nas še bolj vzpodbuja in povezuje, da se bomo odločno borili do končne zmage. Naše demokratske ideje o svobodi, narodni in socialni pravi-

nosti so tista nepremagljiva sila, ki veže, navdušuje in vodi ogromno večino slovenskega naroda k zmagi nad temo, krivico in zločinom.

Mi gremo naprej. Mirovna pogodba z Italijo je končno odobrena od vseh štirih velesil, kakor smo predvidevali, in treba je le še pozitivne odobritve njih listin v Parizu, da stopi pogodba v moč.

Zato stopa Slov. demokratska zveza za STO v Trstu danes s svojim programom pred slovenski, hrvatski in srbski narod Tržaškega ozemlja v zavešči, da bodo naši mučeniki nam vsem pobuda in vzor v borbi za končno zmago.

Od srede

do srede

(Nadaljevanje s prve strani)

vitvijo stalne komisije za mejo. — Turška narodna zbornica je soglasno odobrila zakon o ratifikaciji turško-ameriškega sporazuma o ameriški pomoči Turčiji. — Pri madžarskih volitvah so stranke opozicije dobile 1 milijon 989 tisoč glasov ali približno 40%, stranke vladne koalicije pa 3 milijone 7 tisoč glasov ali približno 60 odstotkov.

2. septembra: Madžarski socialdemokratski pravosodni minister je odstopil v znak protesta zaradi nerednosti pri volitvah. — Belgija bo sodelovala v komisiji treh narodov, ki bo na pobudo Varnostnega sveta skušala urediti indonezijski spor. — Predsednik Truman je govoril na zaključnem zasedanju med-ameriške obrambne konference in med drugim izjavil, da so v mnogih državah še danes take vrste vlade, proti katerim so se zavezniški bojevali. — Združene države so zavrnile sovjetski protest glede zvišanja nemške industrijske proizvodnje na britanskem in ameriškem zasedbenem področju v Nemčiji. — Velika Britanija je že osmič posredovala, da bi rešila življenje voditelja bolgarske opozicije Nikoli Petkovu. — Iz Bolgarije je v Turčijo pribežalo sedem predstavnikov bolgarske kmetijske stranke, ker v Bolgariji ni več možnosti, da bi na demokratski način branili pravice kmetov. — V Southampton je prispelo 19 članov odbora za zunanje zadeve ameriške zbornice, ki bodo potovali po Evropi, da se osebno prepričajo o gospodarskem položaju. — Grška vlada je sprejela sklep o uvedbi vojaške cenzure in zato so ukinili člen 14 grške ustave o svobodi tiska.

3. septembra: Načelnik zavezniškega nadzorstvenega sveta na Japonskem je obtožil Sovjetsko zvezo, da ovira delo in istem, ker doslej še ni predložila niti enega konstruktivnega predloga. — Sovjetski zastopniki pri Združenih narodih so končno predložili svoje poročilo o številni moči mednarodnega policijskega zbora; predlogi so podobni britanskim z izjemo, da ne priporočajo vključitev letalonskih in oklopnih mednarodne sile. — V Rimu so podpisali sporazum o umiku ameriških čet iz Italije. — Na kongresu britanskih delavskih sindikatov je govoril zunanji minister Bevin; izjavil je, da britanska vlada preučuje predloge za evropsko carinsko zvezo, ter opisal bodoče naloge zunanjih ministrov štirih velesil na londonskem sestanku. — Primas Madžarske kardinal Mindszenty je dopisniku „United Pressa“ dejal, da meni, da je naloga Združenih držav osvoboditi vzhodno Evropo izpod sovjetskega nadzorstva. — Namestnik ameriškega zunanjega ministra Robert Lovett je izjavil, da se položaj v Evropi hitro slabša in da je treba takoj poslati pomoč zlasti Veliki Britaniji, Franciji in Italiji. — Združene države so obtožile Sovjetsko zvezo, da je prekršila obveze jaltškega sporazuma, ker se je uprila ukreniti kakršno koli akcijo v zvezi s primerom Petkova. — Madžarska politična policija je aretirala voditelja zmernega krila stranke Malih posestnikov Istvena Szolomkija, ki je pozval stranko, naj protestira proti sleparijam na nedeljskih volitvah.

Pomanjkljivosti slovenskega radia Trst

Kakor mnogo drugih, sem tudi jaz povojni radijski naročnik, oddaljen nekaj nad 25 km v zračni črti od Trsta. Do pred kratkim sem na svoj novi radijski sprejemnik zelo jasno in močno slišal našo slovensko radijsko postajo v Trstu. Enako veselje so imeli tudi sovaščani, ki so si v zadnjem času skoraj skrajja nabavili radijske aparate.

V „Demokraciji“ od 22. avgusta smo čitali članek o vzrokih pomanjkljivosti novega radijskega oddajnika, odkar so videmski oddajnik zamenjali z oddajnikom na Trsteniku pri Trstu, kjer so namestili bivšo puljsko radijsko postajo manjše jakosti. Na žalost moramo članek v celoti potrditi.

Od takrat dalje zaman vrtim in obračam ključice in kolesca, da bi spet ujel - tako dobro kot včasih - našo tržaško postajo. Tudi drugim se to le redko posreči. Zvečer je pa sploh ne ujamemo več, ker jo

PROGRAM „Slov. demokratske zveze“ za STO

Naš smoter (cilj) je združenje vseh demokratskih sil slovenske, hrvatske in srbske narodnosti v svrhu moralne, kulturne, socialne in gospodarske povzdige vseh slo-jev našega ljudstva na Svobodnem tržaškem ozemlju (STO).

Pri našem delu nas bodo vodile sledeče smernice.

I. Svobodno tržaško ozemlje kot mednarodna državna tvorba je gotovo dejstvo. To dejstvo sprejemamo in smo za politično neodvisnost STO, ki mora vzdrževati dobre prijateljske odnose do vseh držav, zlasti do sosednjih držav in do držav svojega zaledja.

II. Ustava STO se ima zgraditi v smislu tržaškega statuta na podlagi demokratskih načel.

Vsa zakonodaja naj sloni na načelu dobre vere. V javni upravi naj vlada absolutna poštenost in nepristranost.

Korupcija se mora zatreti v vsem javnem življenju. Ona je hudo socialno zlo in se temu primerno kaznuje.

III. Uprava mora biti razbirokrati-zirana in poenostavljena. Uradniki se sprejemajo edino na podlagi strokovne in moralne kvalifikacije. Prednost pri nameščanju imajo osebe rojene v STO ali v Julijski krajini in ki znajo oba uradna jezika.

Varnost državljanov je predpogoj za mirno ustvarjalno delo in za splošni napredek, zato gre brez- hibni in učinkoviti varnostni službi vsa pozornost.

IV. Medsebojno razumevanje, spoštovanje in strpnost so predpogoji za mirno sožitje med nami in našimi sosednjimi italijanske narodnosti, na podlagi narodne in jezikovne enakopravnosti in popolnega svobodnega razvoja obeh narodnosti.

V. Vsi državljani STO, ne glede na spol, imajo enake pravice in enake dolžnosti.

VI. Za vsakega človeka hočemo svobodo pred strahovanjem, svobodo pred pomanjkanjem, svobodo vere, misli in političnega prepričanja, svobodo govora, tiska, zborovanja, združevanja in kreta-sja, nevmesavanje v njegovo zasebno življenje ter nedotakljivost stanovanja in pisemske in telefonske tajnosti.

VII. Državljanom je zajamčena svoboda vere in vesti in nikdo se ne sme ovirati v izvrševanju svojih verskih dolžnosti in pri poklicnem izvrševanju verskih obredov.

VIII. Vzgoja otrok je pridržana družini in šoli, državni ali zasebni, po

svobodni izbiri staršev.

IX. Sola je nepolitična. Ona je dostopna vsakomur; revnim nadarjenim učencem naj se omogoči brezplačno šolanje. Vzgoja mladine se vrši po priznanih etičnih načelih, v ljubezni do bližnjega, v spoštovanju staršev in tradicij svoje zemlje in svojega rodu, k miroljubnosti in strpnosti do so-državljanov druge vere, miselnosti in narodnosti, ne k sovraštvu in nasilju.

X. Le v skupnem tvornem sodelovanju vseh slojev našega ljudstva je zajamčen obstoj in napredek našega naroda in njegovih kulturnih vrednot. Zato načelno odklanjamo nadvlado enega samega sloja ali razreda nad celim narodom, ker se je doslej tako nadvlada izpridila povsod v totalitaristično nadvlado peščice ljudi.

XI. Socialno vprašanje se reši na podlagi socialne pravičnosti. Vse-stno in pravično je odmeriti zaslužek za storjeno delo, tako, da se zajamči vsakemu državljanu, ki ni delomrzen, za dostojno življenje njega in družine, zadostni dohodek; v onemoglosti in starosti pa potrební dohodek za življenje potom socialnega zavarovanja.

Posebno pozornost je obračati vajencem, mladotnim, ženskam, nestalno zaposlenim in nezaposlenim.

Ziviljenjska raven vseh, zlasti delovnega ljudstva, kmeta, ribiča, delavca in uradnika, se mora dvigniti in zravnati navzgor in ne navzdol. In ravno zato odklanjamo kolektivizem, ker ta vzravna življenjski standard navzdol mesto navzgor in vodi v splošno obubožanje.

XII. Smo za znižanje delovnega urnika, za pravico delavcev in nameščenecv vseh uprav do stavke (štrajka) v borbi za njih gospodarske in socialne interese ter za pravice združevanja v svobodnih delavskih sindikatih, ki morajo delavci imeti pravico do kontrole in do soudeležbe pri čistem dobičku. Delavcu in nameščencu je pustiti prosto voljo in prepričanje, ne smeta biti zasužnjena eni stranki in eni ideologiji, ki ubija v njih samostojnega človeka; biti morata sama gospodar svojega prostega časa, da se posvetita družini, izobrazbi in potrebnemu razvedrilu.

Delavcu in nameščencu je treba omogočiti, da prideta do lastnega doma.

XIII. Kmet mora biti na svoji zemlji samostojen gospodar, ki samostojno razpolaga ne samo s svojo

zemljo, ampak tudi z njenimi pridelki. Svobodna in gospodarsko trdna kmetija je predpogoj za zdravo in svobodno kmečko družino, ki jo je treba kot socialno edini podpirati in ohraniti. Zato se mora pomagati kmetu do take kmetije, ki bo v stanu dostojno preživljati njega in njegovo družino. Smo za umno družitev raztresenih parcel iste kmetije in proti kosanju posestev pod eksistenčni minimum. Nadstevilno kmečko prebivalstvo se usmerja v pomorstvo, trgovino in industrijo.

Odklanjamo razbijanje kmetije in ustvarjanje kmečkega proletariata iz političnih vidikov, ki vodi k znižanju življenjske ravni. Kmetijske šole naj nudijo kmečkemu prebivalstvu potrebno strokovno izobrazbo. Kmečko združništvo bodi prostovoljno združenje svobodnih kmetov, ki zadruga sami upravljajo v korist kmečkega stanu, ne pa v korist političnih strank.

XIV. Naloga gospodarske politike je ustvariti dovolj sredstev za čim popolnejše kritje vseh kulturnih in ekonomskih potreb vseh državljanov ter omogočiti zaposlitev vseh proizvajalnih sil.

Gospodarstvo naj sloni na privatni lastnini, ki naj vrši socialno funkcijo in na osebni inicijativi (podjetnosti), kot najuspešnejšem čimtelju za tvorbo novih gospodarskih dobrin.

Ob spominu na bazoviške žrtve

Ob sedemnajsti obletnici mučeniške smrti mladih narodnih borcev Ferdinanda Bidovca, Franceta Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča, ustreljenih na Bazovici dne 6. septembra 1930 ob 6 uri zjutraj, jim slovenski narod poklanja hvalačen spomin.

V času, ko je fašizem obsodil na smrt slovenski in hrvatski narod na Primorskem in v Istri ter brezobzirno sramotil in teptal slovensko in hrvatsko kulturo, zapiral šole, požgal prosvetna društva, ukinil vse časopise in celo prepovedal govoriti slovenski in hrvatski, so se ti naši mladi junaki dvignili v odpor in izpričali pred vsem svetom krivico, ki se nam je godila, in odločno voljo, da hočemo ostati in živeti na tem ozemlju, na obali sinjega Jadrana, kamor so nas privedli naši očetje.

Fašisti so mislili, da bodo s svinčcem, s katerim so ubili mlada srca, ustrašovali ves narod in z lažjo opravičili pred zunanjim svetom svoje početje nad primorskimi Slovenci in istrskimi Hrvati. Toda svet je doumel, obsodil fašizem in dal krono slave slovenskim bazoviškim žrtvam. Po vsem svetu so strelj na Bazovici odjeknili v prid našim pravicam in dvignili silen odmev; demokratične množice so protestirale proti fašističnemu zatiranju in sočustvovali z mladimi žrtvami, našimi mučelniki!

Poštenost, korektnost in lojalnost naj bodo temelji gospodarskega udejstvovanja. Vsakdo ima v gospodarstvu pravico do poštenega zaslužka, izkoriščanje je nemoralno in dobiček iz izkoriščanja naj gre oškodovancu ali državi.

XV. Smo za podražavljenje velikih podjetij, ako se to izkaže iz narodno-gospodarskih vidikov za koristno.

Nikomur ne sme država odvzeti njegove imovine kakor samo v primerih, ki jih zakon določa in kadar to zahteva zakonito ugotovljeni javni interes, proti plačilu pravične odškodnine.

XVI. Trgovina je svobodna; država jo pospešuje z organizacijo prometnih zvez, s primerno prevoznim tarifno politiko in z zaščito v inozemstvu.

XVII. Naša trgovina in finančna politika imata za cilj, da postane celo STO prostó carine z zdravim denarnim valuto in s stalno denarno kupno močjo.

Vsi denarni zavodi stoje pod državno kontrolo, ki mora zlasti varovati koristi vlagateljev.

Davki naj bodo progresivni in naj jih nosi predvsem, kdor jih lažje prenaša.

Trst, avgusta 1947.
Izvršilni odbor
Slov. Demokratske zveze za STO
v Trstu

Dogodki v Lanišću

Vzor komunističnega zaviljanja

Potek dogodkov pri birmi v Istri je točno ugotovljen: papežev pooblaščenec dr. Jakob Ukmar je kot najvišji slovenski cerkveni predstavnik v Slovenskem Primorju obiskoval kraje pod jugoslovansko zasedbeno upravo. Toda to komunističnim oblastnikom v njihovem sovraštvu do krščanstva ni bilo všeč. Organizirali so razbijaške skupine, katerih namen je bil, cerkveni obred onemogočiti. Posrečilo se jim je to v Tinjanu, kjer je tamkajšnji predsednik krajevnega ljudskega odbora obvestil že pred vasjo papeževga pooblaščenca, da ne more jamčiti za red in mir. Zato se je slednji vrnil. Drugo dejanje se je odigralo v Buzetu. Komunistična sodrga je po ukazu svojih vodij vdrla v cerkev ter izgnala iz cerkve birmance, botre in pevski zbor. Zato so v Lanišću očetje, matere in drugi verniki zastražili vhode v cerkev. Tako se organizirani komunistični druhali ni posrečilo kljub naskoku zasedi cerkve in onemogočiti birme. Maščevali so se pozneje z naskokom na župnišče; izid napada je znan: mrtev podravnatelj pazinskega seme-nišča dr. Bulešič, težko ranjen papežev pooblaščenec dr. Ukmar in še več drugih poškodb.

Kaj pa si je zdaj izmislila komunistična izpričenost? Nič drugega, kot da so napad organizirali napadeni duhovniki. Namesto napadalcev - svojih zvestih opred so aretirali napadene vernike in jih zaprli. Tako so aretirali še v reški bolnici ležečega dr. Ukmara, domačega župnika Ceka in vrsto vernikov. Obljubljajo velik proces v Pazinu, kjer naj bi se izkazalo, da so bili napadeni napadalci, pravi napadalci pa pošteti bogaboječi verniki, ki se jim je godila »velika krivica«. Po vzoru drugih procesov v »progresivni demokraciji« komunističnega raja bomo priče sodnega postopka, ki naj bi svetu »dokazal«, da so umor dr. Bulešiča, ranitev papeževga pooblaščenca in sploh ves napad organizirali oni sami. To je v skladu s »komunistično dialektiko«, katero lahko v preprostih besedah označimo kot dokazovanje, da je belo črno, črno pa belo. Po domače pravimo temu tudi lažljivo zaviljanje resnice.

Za vsakega poštenega in pametnega človeka pa so dogodki ob birmi v Istri samo logična posledica zvestno danih ukazov komunističnega vodstva, ki se je odločilo, kot priča nedavni govor komunističnega »pro-roka« Edvarda Kardelja v Ljubljani, začeti z neizpros-nim bojem proti katoliški cerkvi, njenim predstavnikom in njenemu nauku. Dogodki v Lanišću, Buzetu in Tinjanu, podobni dogodki na božjih poteh po vsej Sloveniji, nadlegovanje ljubljanskega škofa Vovka pri izvrševanju cerkvenih dolžnosti po Dolenjskem niso nič drugega kot izvedba Kardeljevih besed na terenu.

To vidijo danes tudi že najzaslepljenejši »sopotniki« komunizma ne le v Sloveniji, temveč spregledujejo tudi že na Primorskem. Kako dolga pa bo pot od spoznanja do dejanja, komunistični »sopotniki«, to vas vprašamo?

ČITAJTE „DEMOKRACIJO“

pa le do vrat Trsta! To stališče je samo ob sebi umevno in mislim, da zadevno ni potrebno šele navajati vzrokov, ki govorijo za hitro uresničenje tega predloga.

Večkrat se tudi pripeti, kar se na postaji Trst I. le redko zgodi, da zaradi »tehničnih ovir« slovenska postaja preneha delovati. In to zelo pogosto. Včasih le za nekaj ur, pa tudi po cele popoldneve. Zvedeli smo, da so v večini primerov ponavljajoče se tativne glavnege voda (kabljja). V zadnjem času pa so nastopile še nove ovire, in sicer v obliki rahlega poletnega vetra. Če je ne preveč močan veter v tem poletnem času prekucnil anteno slovenske radijske postaje na Trsteniku, kaj bo šele, ko bo prižvižgala prava tržaška burja. Verjetno bo takrat odnesla poleg antene tudi ves oddajnik v bližnje Barkovlje. S tem bo seveda tudi konec neprijetnega piskanja na naših novih sprejemnikih. Žalostno a resnično!

Na splošno bi bilo danes za slovenske poslušalce vajejšje, če bi Slovenci lahko spet oddajali na prejšnji tržaški radijski postaji (Trst I.), pod pogojem časovne enakosti oddaj, ker bi naš program v tem primeru slišala pretežna večina Slovencev. Tako pa imamo le imensko ločeno slovensko radijsko postajo, ki jo pa poslušale omejen krog ljudi. Dolžnost pristojnih zavezniških oblastí je, da hitro popravijo to kulturno krivico, ki se je po premetitvi, oziroma zamenjavi oddajnika, spreminila v resničen škandal. Sprejmejo naj ukrep za povišanje jakosti slovenskega radijskega oddajnika vsaj na enako stopnjo z italijanskim in obenem omejejo »tako imenovane tehnične ovire« z ustanovitvijo solidne oddajne postaje. Nova postaja naj bi kljubovala časom in vetrovom in naj bi bila, kakor številne pozidane hiše in mostovi na področju, trajen in najsvetlejši spomenik Zavezniške vojaške uprave.

Zvest poslušalec slovenske tržaške postaje

In ker mora nekdo izpiti časo grenkosti do dna, ker mora nekdo nastopiti pot Kalvarije, da s trpljenjem odreši umirajoči narod in doseže njegovo osvoboditev, so ti mladi sinovi našega naroda brez obotavljanja vzeli mučeniški križ na svoja ramena in izpili grenčico do zadnje kaplje!

Poškopili so z mlado krvjo slovensko zemljo, slovenska tla, stopinje naših dedov! In kri se je po mešala s solzami slovenskih mater, ki so izgubile najboljše sinove, napojila je dušo naroda z gorečo ljubeznijo: Bazoviške žrtve so nam že 6. septembra 1930 pridobile osvoboditev!

Toda narod se bo ob sedemnajsti obletnici tudi brdko razjokal nad početjem komunističnih oblastnikov in njihovih slovenskih hlapcev, ki so prodali lastne nazore, vse kar človeka diči in odlikuje, in upognili hrbte, da se na njih vzpenja do vladanja morilec lastnih bratov, rušilec slovenske kulture, zatiralec narodne svobode.

Kako je bil g. dr. Uršič ugrabljen?

Gosp. Slavko je bil zaljubljen v svoj „planinski raj“, zato je vse dni, ki ga niso vezali na Gorico, prebil v Kobaridu v krogu domačih. Ponovno je izjavil, da doma najlažje dela in piše. Vsako nedeljo je zato bil v Kobaridu. To navado so zločinci izkoristili. Zadnjo nedeljo, 31. avgusta, je bil zopet v Kobaridu. Popoldne je šel s sestro na sprehod v 4 km oddaljeni Robič, kjer stane prijateljska družina Gradišar. Proti večeru se je vrnil v Kobarid in se udeležil neke zabave. Bila je ura že devet, ko se mu približa domačinka Vera Ivančič in mu izroči neki listek: „To pošilja gospa Gradišarjeva“. Slavko prebere podtaknjene vrstice, v katerih se gospa Gradišarjeva opravičuje, ker ga ponovno nadleguje; čeprav je bil popoldne pri njih, bi vendar še danes rada govorila z njim o važni zadevi“. Uslužni g. Slavko se takoj odpravi na pot. Ko se pripelje z motornim vozilom v Robič, so pri Gradišarjevih že spali. Ni hotel buditi, ampak je samo naročil prijatelju, naj pove gospo Gradišarjevi, da je bil tu in da se bo drugo jutro vrnil. In odšel je s kolesom nazaj proti domu. Domov pa ni prišel, ker je padel v zasled, ki so jo pripravili razbojniki v bližini Kobarida. Potegnili so čez cesto žico in ga težko oboroženi pričakovali. Pri trčenju ob žico se je motorno kolo prevrnilo in poškodovalo, na Uršiča so pa planili zakrinkani roparji in ga po kratkem odporu zvezali in odvedli v smeri proti Svinem.

Preiskava je v teku in radi nje ne smemo poročati drugih podrobnosti.

O komunističnem načrtnem gospodarstvu

Marksisti bolj kot katera koli druga politična skupina poudarjajo važnost gospodarskih momentov v človeškem življenju. Začetek in konec vseh marksističnih teorij je povezan z gospodarstvom. Komunisti pravijo, da so materialne dobrine važnejše od duhovnih vrednot, vere, svobode itd. Gospodarstvo to je njihov Bog, produkcija, vse večja produkcija, to je njihovo glavno geslo.

Ali čudno, da ravno v deželah, kjer so se polastili oblasti komunisti, naletimo na najnižjo življenjsko raven.

Kako gre delavcu v Rusiji

Sovjetska zveza obstoja sedaj 30 let. Cela vrsta petletk, prislino delo, udarništvo in neizmerno bogastvo Rusije in Sibirije — vse to ni prineslo sovjetskemu človeku boljše ga življenja. Poljaki, ki so se vrnili iz sovjetskega vojnega ujetništva, kamor so prišli leta 1939, ko se je Sov. zveza skupno s Hitlerjevo Nemčijo polastila dobrega dela Poljske, pripovedujejo o milijonih — modernih sužnjeh v Sibiriji in na Uralu. Švicarski in ameriški časopisi govorijo o milijonih prisilnih delavcev, ki garajo po 12 in več ur na dan brez plače za slabo hrano in nezadostno obleko. Ali ne bi lahko pričakovali, da vsaj ostali sovjetski državljani uživajo sadove svojega dela in svojih nesrečnih tovarišev? Statistike govorijo namreč tega o tem, da povprečni delavec v Sovjetski zvezi lahko kupi za svojo plačo manj kruha, manj masti, manj sladkorja, manj obleke

kot v letu 1910 pod carističnim režimom, o katerem se ne da trditi, da je bil režim delovnega ljudstva. Dejali smo povprečni delavec — ne uradnik, stahanovec ali komunistični funkcionar z dodatnimi obroki.

Kako je to mogoče? Ako hočemo to razumeti se moramo malo seznaniti s komunističnim gospodarstvom in pa z mišljenjem »novih gospodarstvenikov«. V vseh deželah pod komunističnim režimom vidimo, da je vsa pozornost novih gospodarjev usmerjena predvsem na industrijsko proizvodnjo. Za poljedelstvo imajo manj smisla. Vse bi radi industrializirali, tudi poljedelstvo, tudi človeško življenje hočejo poenotiti, podvreči normam, kot v industriji. Ta komunistična miselnost je do neke mere razumljiva, ako pomislimo, da je večina kom. voditeljev izhajala iz vrst industrijskega proletariata ali pa inteligence, ki je živela v mestih in stalnem dotiku z industrijo, njeni proizvodnji in problemi sploh.

Kako je s poljedelstvom?

Tako vidimo, da medtem ko komunistični režimi z nadčloveškimi napori in žrtvami skušajo v najkrajšem času izgraditi čim več novih industrijskih naprav, poljedelstva proizvodnja nazaduje kljub vsemu in kljub številnim reformam in podpravljenih poljedelskih obratih. Statistike odbora za poljedelstvo in prehrano pri Združenih narodih pravijo, da je donos na posamezni hektar v Sovjetski zvezi najnižji med poljedelsko po-

membnimi deželami na svetu. To kljub slovi črni zemlji v Ukrajini in Povolžju, kljub »najmodnejšim« državnim žitnim posevkom in obratom v Sibiriji. Poljedelska proizvodnja v Jugoslaviji, v Romuniji, na Poljskem porazno pada in ako letos v teh deželah ne bo lakote, se imajo zahvaliti le dobro obetajoči letini. S favoriziranjem industrije in — kot pravijo — delavskih mas namenoma zanemarjajo kmeta. Pod neugodnimi pogoji in pri večnem nadlegovanju in kontroliranju kmet ne more in ne mara delati več kot je prav neobhodno potrebno. Zakaj? Saj se ne čuti več sam svoj gospodar, kar mu je bilo od nekdaj največja vzpodbuda za delo. Proizvodnja v poljedelstvu torej pada — s tem pada pa tudi dobava življenjskih sredstev za delavca v mestih in industriji. Treba je racionirati živila. S tem jemljejo tudi delavcu vzpodbudo za delo, ako si ne more kupiti za svojo plačo kar in koliko bi hotel. Tako pridemo do spoznanja, do katerega so prišli že premoški komunistični voditelji — žal prepozno — da v izrazito poljedelskih deželah ni zdravo preveč forsirati industrializacije. Vsako nasilstvo se sčasoma maščuje, najbolj pa nasilstvo nad naravo. Postopni organski razvoj pa se zdi komunistom prepočasen, saj človeštvo postaja že nestrpno ko vidi, da po 30 letih poskusih v Sov. zvezi ni bilo mogoče doseči niti tega, da bi povprečni državljani za svojo plačo kupil vsaj približno toliko kot njegov tovariš v »reakcijskih, kapitalističnih« deželah, kjer vlada izkoriščanje.

Da, zopet statistike, ki se jih komunisti vendar tako radi poslužujejo. In te kažejo samo kot pr., da si sovjetski delavec za svojo mesečno plačo more nabaviti le približno eno desetino najnujnejših potrebščin od tega, kar njegov »eksploatar« tovariš v Ameriki. Tako vsaj pravi ameriška informacijska agencija USIS. Ampak seveda, to je le »propaganda«. Čudno je le, da podobno govore sovjetski vojak, ki so prišli v stik z Evropo. Ta stik je zelo neprijetna stvar. Ni zastoj neki duhovitež povedal: Stalinovi dve napaki ob koncu vojne sta, prvič, da je pokazal svojemu sovjetskemu človeku Evropo, — in Evropi sovjetskega človeka. Pa to so zbadljivke, ki ne spadajo k stvari.

Komunistična industrija

Poglejmo si raje, s kakšnim uspehom dela komunistična industrija, na katero polagajo »napredni elementi« tolikšno važnost in skrb. Po izjavi skupine angleških industrijskih strokovnjakov, med njimi delavski zastopniki angl. Trade Unions ali po »naše« sindikato, ki so si lani ogledovali sovjetske industrijske naprave, je storilnost

sebi. Komu naj bi bil potem še zgled in opora? Odkar se zavedam, sem pomiloval hlapčevske ljudi. Sovražil sem jih; zoprni so mi bili, ker so tako poniževali človeško dostojanstvo. In zdaj naj bi bil jaz sam eden izmed njih? Človekova moč se meri po moči duše!

Sobesednik je molčal dalje. Strmollec je strmel v temo in govoril tišje.

»Lahko bi se vrnil, da! In bi popeljal svojo družino na rodni dom, ki bi bil tedaj spet moj — zakaj odkupil bi ga bil za ceno svoje duše. Sedeli bi pod orehom in poslušali slavčevsko petje. Trte bi cvetele kraj vrta in dišale. Vse bi bilo ko nekoč — le jaz bi bil drugačen. Tiho bi sedel med svojimi... in mislil na nekdanje čase, ko sem bil še človek s hrbtenico. Tam blizu bi bila materin in očetov grob, kot strašen opomin iz večnosti. Kaj bi otroci imeli od mene, ki sem se dan poraziti do konca? Kako bi jih gledal ponosno in veselo, ko pa je bil moj duh tako šibek, da ga je premagalo telo?«

»S svojo živčno trmo me pritiskaš ob steno. Niti do sape mi ne daš!«

Strmollec je odgovoril mehko: »V meni se je nabralo zadnja leta toliko gneva, da ga ne morem več

Število Slovencev, ki ostanejo v Italiji

Prevod iz „Patrie dal Friuli“

Vsako ve, da kadar se stopi v polemiko tudi računstvo konča v zaključku političnih naziranj, še bolj pa zemljepis in številčni podatki ali statistika; toda vsaj nekaj prave mere bi bilo treba vendarle uporabiti pri izpihovanju balončkov in pri zaokroževanju števk na tisto stran, ki komu bolj prija. Če ne za drugo, vsaj zato, da se krivcem ne smejejo za hrbtom!

To naj si zapomni odvetnik Comessattija, ki v klepetanju v »Messaggero Veneto« od 3. julija proti poslancu Ruiniju zaradi posebne avtonomije, pripoveduje bajke te vrste: »Ljudstvo slovenskega pokolenja, ki ostane v mejah Italije, doseže 12.000 oseb«. Ta »malenkost« prebivalstva, ki ni furlansko, govori dva jezika in živi v sklopu furlanskega gospodarstva; tvorijo ga majhne skupine hribovcev na zadnjem delu Furlanije, ki so ostanki davnih vpadov ali vrinkov v revno furlansko deželo, ki je na vzhodu vedno odprta, in se niso vrnili nazaj v njihove kraje, ker so številčno neznatni in zemlja, kjer so se naselili, ni bila nič vredna.

Sedaj pa vprašajmo 60.000 Slovencev iz furlanske dežele (to število izhaja iz koledarja italijanskega Touring Kluba od leta 1938), kaj se jim zdi o teh navedbah objavljenih s trdnim obrazom in s potisnjenim klobukom v edinem dnevniku, ki se tiska v Vidmu, in

sovjet. industrijskega delavca povprečno za 30 - 40% nižja od angleškega delavca. Torej tudi tukaj se dela v prazno, tudi tukaj so proizvodni stroški previsoki, kar seveda vpliva v nemali meri na življenjsko raven. Iz Jugoslavije stalno prihajajo poročila o neizdatnem delu v tovarnah, na železnicah itd. Poleg vsega pa je potrebna v komunističnem gospodarstvu stalna dodatna kontrola, kar povzroča nepotrebno birokratiziranje obratov — to je — mnogo neproduktivnega dela.

Najbrže bo kak »napredni list« ali pa »napredni element« imel za potrebno imenovati ta članek »blatenje Juoslavije in bratskega ruskega naroda«. Ne bi ga napisali, ako ne bi v zadnjem času morali čitati toliko čudovito lepih pripovedk o industrializaciji in napredku in krasnih »planih« in lepih namenih v Jugoslaviji. O tem, da se bo verjetno v Jugoslaviji ponovilo vse trpljenje in žrtvovanje sedanjih generacij v dvomljivo korist bodočih, ne slišim nič. Zato se gospodje tovariši ne smejo razburjati, ako se s tem toliko bolj bavijo njihovi narodi in mali vsakdanji poedinci, ki si morajo vedno bolj stiskati pas-

kaj se jim zdi o duhu in demokraciji miselnosti naših nasprotnikov, ter o njih znanju zgodovine in zemljepisa?

Zaenkrat naj si zapomni tisti gospod »malenkost«, da več kot 12.000 Slovencev ostane v Italiji samo v mestu Gorici — tudi če to ne gre po godu Goričanom iz Trsta ali iz Calatafimi. Kar se pa tiče »majhnih skupin«, si dovolj ljubezno predstaviti jih tu celo vrsto, ki ni še popolna, in sicer vasi iz Furlanije, kjer krajevni prebivalci govorijo vsi ali v večini slovenski jezik:

Albana, Utana, Azla, Cepletišče, Černeja, Čela, Hčigla, Klobučarij, Hlasta, Klenje, Klinac, Hlodič, Podcerkev, Čenebela, Kosca, Hostne, Kravar, Kras, Dolenje, Drenklja, Erbeč, Njiva, Grmek, Laze, Lesa, Luževera, Luznica, Mažerola, Mašera, Mirnik, Mersa, Mersin, Oskorša, Črni vrh, Matajur, Brezje, Debenije, Oblica, Noukula, Oseani, Peterceli, Platišče, Podrskije, Petjah, Ukve, Oveja vas, Vedromca, Jenkovo, Brnas, Gorenji Brnas, Zamir. (In še petindvajset drugih, ki jih radi prostora izpuščamo, op. ur.)

Če smo šteli prav, jih je sto in ena večjih in manjših! Zadosti

LOV NA KALINE

Vsako nedeljo ima prebivalstvo cone B priložnost gledati nabito polne kamione, avtobuse in druga prevozna sredstva, s katerimi se izletniki iz cone A peljejo na oddih in razvedrilo v Vipavsko dolino, Ajdovščino, Idrijo, Postojno, pa tudi dalje na Bled. Izletniki so seveda izbrani ter pripadajo brez izjeme komunističnim organizacijam Sisa, Zvezi slovensko-italijanskih antifašističnih žena ali raznim mladinskim krožkom, ki so v komunističnih rokah.

Za take izlete veljajo seveda znižane cene. V coni B živo občutijo pomanjkanje mesa, vina, tobaka in cigaret, kruha, toda ti priložnostni izletniki vsega tega ne opazijo. Za njih se dobi vse.

V odrejenih etapah jih čakajo kosila in večerje, beefsteake, po 30 cigaret na osebo, vino, kruh. Vse to, seveda, po »ljudskih« cenah. Vodja takih skupin izletnikov je komunist ali vsaj oseba, ki pleše po komunistični taktiki. Vsi izleti imajo en sam cilj: pokazati ljudem iz cone A, kakšne dobrote jih čakajo, ko in če bi prišli pod upravo ljudske oblasti.

Po vrnitvi s takih izletov je čuti samo slavošpeve na naslov režima, ki vlada v coni B: živež poceni, vino poceni, tobak poceni, svoboda na vseh koncih in krajih. Ne vedo pa ti ljudje, da so se na izletu najedli mesa, napili vina in kadili tobak, ki so bili za njih pri krajsani domačini; ne vedo,

življenje spreminja podobe in oblike, postavlja neznane ljudi na prestole oblasti in slave, pa jih spet odstranja in devlje v pozabo. Kdor ni tega poznal ta leta, je živel, kot bi bil slep in gluhi. Iz poplave laži in hinavščine si bo o svojem času utrla pot resnica, hčerka božja — svetla ko sonce. Šele tedaj bodo izginili pljunki z naših imen. Resnica bo klala tudi v zavazeane oči!

»Velika je tvoja verna!«
»Velika«, je počasi potrdil Strmollec. »Daje mi moč, da vztrajam. Vsak dan posebej jo preskušam in utrjujem. Preveč sem že prestal, da bi v tem tihem, a krčevitem boju popustil. — Toda moj dragi polnočni gost, dremavica mi lega na oči, spanec se vrača. Zgodaj bom moral vstati. Rad bi se spočil. Salve... salve...!«

Ni slišal odgovora. Le od okna je prišel nekaj glas — kakor bi se bil nočni veter zagnal v steklo. Vetr? se je v polsnu začudil. Potem bo zjutraj sonce... sonce... sonce... Potem bo okno žarelo ko odprta nebeška vrata...

Zaspal je. Njegova glava je mirno počivala med rokami, ki so objemale blazino, kot bi objemale najdražje bitje tega sveta.

E. K.

SILVO K.:

• OPOLNOČNI DVOGOVOR •

»Nikdar ne bom pozabil na tisto nedeljo. Sončna cesta med vasmi in trgi, med cvetočimi sadovnjaki proti belim planinam. Tisoči in tisoči so odhajali po nji v begunstvo — žalostni od slovesa, utrujeni, zaskrbljeni. A ljudje v tisti deželi, ki je bila dolga štiri leta z ostro mejo ločena od skupne domovine in deležna trše usode, so nas izpred belih hiš ogovarjali z zbadljivimi besedami, z zasmehljivimi vprašanji, z grožnjami. Pod grenkim bičem njih besed in pogledov smo šli molče dalje — tisoči in tisoči. Ko smo se zagrizli v prelaz, nam je bilo mnogo lažje. — Rad bi videl tiste ljudi danes.«

Oni poleg nje ni odgovoril takoj. Besede, ki jih je potem slišal Strmollec, pa so zarezale v živo.

»Vendar te včasih le obide misel, da bi bilo bolje, če bi bil ostal. Nekaj mesecev bi bil zaprt, kakor so bili drugi. Danes bi bil prost, imel bi službo, imel bi dom in urejeno življenje. Več, kaj se to pravi? A če pojdeš zdaj še dalje po svetu, kdo te zagotavlja, da ti bo tam boljše nego v domovini?«

»Res, nihče mi tega ne zagotavlja. Morebiti bom lačen in žejen in bolan v tujini — a duševno razklan ne bom! In to je najmočnejši razlog: ostati hočem cel človek, dosleden človek, biti hočem v sebi zaokrožen, urejen človek.«

Sobesednik je tedaj obmolknil. Zdelo se je, da so ga Strmolčeve odločne besede osupnile. A inženir je prišel v ogenj in je govoril dalje.

»Lahko bi se vrnil. Morebiti me niti zaprli ne bi in bi mi takoj dali službo. Ali za kos kruha bi moral zatajiti to, do česar se je v letih rasti prikopala moja pamet. Vrnitev bi bila isto ko preklic vsega, kar sem do tistega trenutka čutil, mislil, govoril in delal. Ne samo preklic — bila bi obžalovanje; še več — bila bi obljuba in prisega: sedaj bom čutil, mislil, govoril in delal tako, kakor boste ukazali. Tako vrnitev bi bila moja smrt — ne smrt telesa, temveč smrt duše. Rešil bi telo za ceno duše — ali bi bil tedaj še sploh človek? Obsojati bi moral, kar sem bil spoznal za pravo in za kar sem bil delal. Moje življenje bi se prelomilo samo v

da v coni B. v Jugoslaviji in v vseh novih »ljudskih« dr-
žavah imajo eno edino svo-
bodo, namreč trobiti v tro-
bento, katero jim je milost-
no pripravil režim. Izletniki
so v ogromni večini ljudje,
ki jim je do tega, da se brez
velikega truda in brez veli-
kih misli najdejo in napije-
jo. Da so le količjak razum-
ni, bi na teh izletih lahko
ugotovili, da ni vse zlato,
kar se svetli; videli bi, da
jim strežejo z vinom in z
mesom, ki ga domače prebi-
valstvo nima; da kadé to-
bak in cigarete, katere od-
tegujejo domačinom; da vsa
svoboda sestoji v tem, da
hvalijo režim in prepevajo
»bandiera rossa«. Kdor ima
oči in hoče videti, kdor ima
ušesa in hoče slišati, bi pri
takih izletih z lahkoto ugo-
tovil, da so izletniki zelo
ljubeznivo, toda skrbno in
odločno izolirani, tako da
ne pridejo v stik z doma-
nim prebivalstvom. Videli bi
končno, da je vse tako na-
tano organizirano samo
radi propagande, ki naj us-
jame kaline.

Tako se je neko nedeljo
nudila izletnikom iz cone A
v Vipavi priložnost priso-
stvomati poučni sliki: vodja
skupine je vozniku avto-
busa in nekemu njegovemu
prijatelju, komunistoma,
očital ... nediscipliniranost,
ker sta se v prostem času
in dolgo pred uro, ki je bila
določena za odhod iz Vi-
pave, predrznila zapustiti
skupino in šla na svojo pest
nekam k znanec na o-
bisk ... Med vodjo in so-
ferjem je nastalo zanimivo
prerekanje o pojmih svo-
bode in primerjava globine
komunističnega prepriča-
nja ...

Iz Slovenije

Zalosten zaključek

Iz Ljubljane je prišla vest, da
je mati pokojnega dr. inž. Črto-
mirja Nagodeja po smrti svojega
justificiranega sina napravila sa-
momor. Stara gospa, ki jo je ob-
sodba njenega sina popolnoma
uničila, je predhodno odšla na po-
kopališče, da vidi krsto z ostanki
svojega edince. Na pokopališču pa
so pripeljali dve, tako da niti ni
vedela, v kateri je truplo njenega
Črtomirja. Pretresena gospa je od-
šla domov, se oblekla v črno, si
sezula čevlje ter se obesila.

Tragedija za tragedijo se dogaja
danes v deželi svobode. Kdaj bo
konec nasilij in žaložig? Kdaj bo
svet spregovoril svojo odločno be-
sedu ter končal trpljenje ljudi pod
vsiljenim režimom?

Naprošeni objavljamo:

Opozorilo srbskim emigrantom

Po prizadevanju bivšega jugoslo-
vanskega poslanca v Združenih
državah gosp. Kostantina Fotiča in
Srbske narodne zveze v Ameriki je
sklenjen sporazum s predsednikom
republike San Domingo, da se večje
število srbskih emigrantov lahko
naseli v San Domingo.

Srbski emigranti, ki žive v Italiji
in želijo iti v republiko San Domingo,
se morajo prijaviti v Rimu pri gg.
Adamu Pribečevicu in Djordju Mi-
trovicu, katerima je poverjena ta
naloga za Italijo. Za naselitev se
lahko prijavijo tudi drugi Jugoslo-
vani.

Za vse, ki se zanimajo, veljajo
naslednja pojasnila:

1. Podnebje (klima) je povoljno,
tropskih boleznih ni.
2. Prebivalstvo je gostoljubno;
20%, belokožcev, 20%, črnih in 60%
mešanec (mulatov).
3. Prevoz je brezplačen.
4. Državljanstvo se dobi v teku
enega leta.
5. Sprejmejo se osebe vseh stanov
in za vse so predpogoji, da dobe
delo: častniki, zdravniki, obrtniki,
uradniki, strokovni delavci, mornarji,
ribiči, kmečki delavci, učitelji, in-
ženirji i. t. d. Poljedelski delavci
dobijo potrebno zemljo in živino.

Podrobni podatki se dobijo pri
zgoraj imenovanih gospodih v Rimu.

Glas iz Benečije

Nova maša v Črnem vrhu. Nekdaj
so bile v naši Benečiji po tri do
štiri nove maše na leto, dandanes
so postale pa zelo redke. Zato nas
je novica, da bo v Črnem vrhu nova
maša zvalila po trudopolni, strmi
stezi, vsekani v skalovje nad glo-
bokimi prepadi, v to gorsko beneško
vas. Kdor hoče spoznati še nepo-
kvarjeni tip beneškega Slovenca,
naj se potruži v Črni vrh, kamor
nikoli ne pripeljejo zeta ali neveste
iz drugih vasi; imel bo vtis, da se
znajde v Benečiji pred kakimi 200
leti. Spoznal bo tudi odkritosrčnost
in gostoljubnost naših ljudi.

Prišli smo v ugledno »Stjefovo«
družino, da pozdravimo novomaš-
nika g. Alojzija Spekonja in poču-
tili smo se kakor doma. Izvedeli
smo, da je g. novomašnik študiral
v misijonističnem »Della Consolata«
v Turinu. Ker bi radi rahlega zdravja
ne mogli misijonariti v Afriki, je
prestopil med svetno duhovščino.
V videmsko nadškofijo ni mogel
biti sprejet - saj v videmski nad-
škofiji preostaja slovenskih duhov-
nikov -, zato je pa dobrodošel ško-
fiji Sarsina na Toskanskem, kjer
ima veliko pomanjkanje dušnih
pastirjev.

IZ CONE B

Postojnski dekan zbolel

V župnišču v Postojni je
bilo nastanjeno vojaštvo. Vojaki
so zasedli vse pro-
store in se je moral g. de-
kan msgr. Krhne stisniti v
zadnji kotiček; še spalnico
je moral baje deliti. Kot je
pri vojaki navada, niso
bili zelo obzirni. Razgrajali
so pozno v noč, zjutraj so
bili mnogi pa že ob štirih na
noga. Priletni g. dekan ni
imel počitka in ni mogel
spati. Ker je spoznal, da
ugovori ne bodo nič poma-
gali, se je preselil v Studeno.
Tam so se pokazale posledice
naporov, ki jih je pre-
trpel. Živčno izčrpanega
gospoda so morali prepeljati
ti v sanatorij v Trst. Kakor
izvemo, se je njegovo sta-
nje znatno zboljšalo. Sedaj,
ko bi bilo kmalu prepozno,
je vojaštvo župnišče izpraz-
nilo.

Vojsko nad Idrijo

Tukajšnjemu župniku g.
Gantarju so »prijatelji«
podtaknili italijanski časopis
in priridili hišno pre-
iskavo, pri kateri so iztak-
nili prepovedani list. Radi
tega bi bil imel priti g.
župnik pred ljudsko sodiš-
če. Pošteni vaščani so se
pa uprli in župnika rešili.

Od neke

Neka učiteljica, ki je
napravila maturo v gozdu,
je učila otroke v šoli, da je
vera strup in sv. zakramen-
ti okuženi od nalezljivih
boleznih. Potem jim je pa za-
bičala, da tega ne smejo ni-
komur povedati. Znašel se
je pa otrok, ki je napisal

K novi maši je prihitela velikanska
množica preprostega ljudstva, ka-
terege bi ne bilo mogoče spraviti
niti v štiri črnovrške cerkve. Nismo
se mogli načuditi, ko smo slišali
lepo in ubrano petje mešanega čr-
novrskega zbora, ki je pri novo-
mašnikovem vstopu mogočno zapel
»Novomašnik bod' pozdravljen!«
Tudi nas mešanice je pretresla pri-
diga mladega beneškega duhovnika,
ki je novomašniku tako živo opisal
križev pot katoliškega duhovnika v
teh tako hudih časih. Strmeli smo,
ki smo med dve uri trajajočim ofrom
poslušali prelepe slovenske pesmi,
ki jih je z zborom pela vsa cerkev.
Večkrat smo zapazili solze v očeh
skoraj 90 letne novomašnikove stare
matere, njegovih staršev in mnogo-
številnih bratov in sester, ki so se
počutili vse srečne, da vidijo pred
domačim oltarjem kar tri duhovnike
iz svoje družine.

In po maši so nas kar prisilili na
»ojceta«, ki so bile res »beneške
ojceta«, kakor v časih pred 20 leti
in kjer je vladala preprosta beneška
domačnost. In z močjo smo se mogli
ob mraku ločiti od teh dobrih in
gostoljubnih hribovcev, da smo se
mogli skobacati v dolino pred ludo
temo brez nesreče.

župniku pismo in se mu
spovedal. Ko je učiteljica
za to zvedela, je otroka
zbodla s peresom v roko, da
so ga morali radi zastrup-
ljenja spraviti v bolnišnico.
Pozneje je policija na ko-
munistični pritisk prisilila
otroka, da je svojo izjavo
preklical. Sedaj so se vrgli
na župnika, češ, da je učite-
ljico obrekoval.

Med Mančami in Vipavo

Svojčas so bili fašisti
razlastili kompleks travni-
kov med Mančami in Vipav-
vo in ga uredili za pomožno
pristajališče za letalstvo.
Lastniki travnikov so pre-
trpeli veliko škodo, ker so
prišli ob velike količine se-
na. Po končani vojni so pri-
čakovali, da bo ljudska
oblast popravila to krivico
in ljudem vrnila senožeti.
Pa so se pošteno zmotili.
Ne samo, da niso ljudem
vrnili po fašistih razlaščenih
travnikov, temveč so nek-
danje pomožno letališče
spremenili v vojaško vežba-
lišče. Po nekdanjih travni-
kih se pode konji, stoje to-
povi in vozovi. Vse je raz-
kopano, povsod so jarki,
kanali, luknje. Na tem o-
zemlju vadijo vojake. Vaje
so stroge in naporne. Disci-
plina je tako stroga, da se
ljudje zgražajo in se spra-
šujejo, čemu to služi. Ali je
to miroljubnost? Oficirji
naravnost mučijo vojake.
Ali je tako mišljeno tova-
ristvo? Kar tu vidimo, ni
drugo kot poslabšana izdaja
prejšnje Jugoslavije, katero
tako pogosto in tako radi
imenujejo »fašistično« in
»kapitalistično«.

Vesti s Tržaškega

Zvišanje poštne

Poštno ravnanje poroča, da
so s 1. t. m. zvišali poštne pristoi-
bine za letalsko pošto s tujino
(razen z Italijo). Poštna pristoi-
bina za Evropo ostane 20.— lir,
samo dodatek do treba plačati za
vsakih 5 gramov nameste za vsa-
kih 20 kot doslej.

Promet s ČSR

Pretekli teden so odpeljali iz
našega pristanišča proti Trbižu,
odkoder so nadaljevali pot v Če-
škoslovaško, trije tovorni avtomo-
bili s prikolicami, natovorjeni z
različnim blagom. To je prva sku-
pina avtomobilov, ki je odpoto-
vala iz tržaškega pristanišča na
ravnost na ČSR. Promet
je nastal na pobudo češkoslova-

ških železnic. Uradniki in spre-
mljevalci so se zelo ugodno izrazili
o stanju cest. Proga meri približno
tisoč kilometrov.

Dvignjena podmornica

Skupina potapljačev je našla in
dvignila iz morja v zalivu pri
Sesljanu nemško žepno podmor-
nico. Potapljači so jo našli pri čr-
schenju seslanskega zaliva. Pod-
mornica je imela še dva torpida.
Delo z dviganjem je trajalo 10 ur.

Nesreča z mino

Poročajo, da je pristal pri po-
molu ribarnice motorni čoln »Ma-
ria«, ki je prišel iz okolice Zdob-
e. Poveljnik čolna Zennaro iz Chiog-
ge je poročal poveljstvu tukajšnje
policije, da je motorni ribiški čoln
»Colleoni« z osmimi možmi po-

sadke pri lovu na ribe pri ustju
Soče, kakih dva tisoč metrov od
obale naletel na mino. Mina je
eksplozirala in popolnoma uničila
čoln ter posadko. Takoj po eksplo-
ziji so preiskali morje na mestu
nesreče, toda našli so samo ostank-
ke človeških trupel, katere so
pripeljali s seboj.

Odpusti pri P. W.

Obveščevalni urad za Julijsko
krajino poroča, da so v zvezi z
nerednostmi pri uradu za javna
dela odpustili iz službe knjigo-
vodjo Stanislava Rustjo in inžen-
irja Alberta Cambija, ki sta bila
zaposlena v tehničnem oddelku.
Oba so aretirali in za vedno raz-
rešili vseh dolžnosti v uradu. Prav
tako so aretirali in razrešili dolž-
nosti nameščena Erminija Ostija
in Giacoma Zottija.

Razsodba zaradi tatvine bencina

Pri razpravi proti obtožencem
zaradi tatvine bencina iz skladišča
zaveznikov čet so bili pred preda-
sednikom sodišča mojemorjem Bay-
lissom obsojeni: Fernando Moro-
sini in Oreste Drughieri vsak na
tri leta zapor, Attilio Sangermano
in Giuseppe Castell vsak na 18
mesecev zapor, Mario Fuser na
dve leti zapor, Vittorio Bosen na
šest mesecev zapor, Vittorio Stue-
le na tri mesece in Guido Vovk na
9 mesecev zapor, od katerih trije
pogojni.

Ameriške dobave

Te dni razkladajo v tržaškem pri-
stanišču s parnika »Pacific Victory«
8352 ton moke, ki je del programa
ameriške pomoči. Ladja je prispela
v Trst v ponedeljek dne 25. avgusta
iz Norfolk (Virginia) in je pripel-
jala tretji tovor moke in žita za
področje Julijske krajine in pokrajino
Videm. Računajo, da bodo Zdru-
žene države do 30. decembra letoš-
njega leta poslale raznih dobav v
vrednosti 10-12 milijonov dolarjev.
Sklep ameriškega kongresa določa,
da bo program za pomoč trajal do
prihodnjega poletja pod lokalno
upravo g. Stanley L. Sommerja iz
Washingtona.

Orlek pri Sežani

Prošlo nedeljo sem se
napotil do Orleka, da bi
prisostvoval proslavi 40
obletnice ustanovitve pev-
skega društva »DRAGA«.
Proslava se je vršila v pre-
krasni dolini Draga. Na
hladnem dnu so Orlečani
priredili oder, na katerem
so nastopili razni pevski
zbori, med katerimi so se
prav dobro izkazali Svet-
ivančani. Govoril je tudi g.
J. Pahor, ustanovitelj pev-
skega društva »Draga«. Pri-
sedel sem k skupini prilet-
nih mož v hladen leskov
grm. Zbudili so mojo po-
zornost radi svojega ži-
vahnega razgovora. Ni bilo
težko zvedeti, o čem deba-
tirajo. Govorili so o demar-
kacijski črti in o čilih
demarkacijske komisije, ki
so se slučajno nekaj tednov
prej mudili v Orleku. Ostro
so kritizirali početje »od-
bornikov«, ki so ob tej pri-
liki vsiljevali Orlečanom
njihovo voljo, da bi jih
vključili v malo povorko in
odvedli pred člane komisije,
katerim bi morali rjoveti,
da zahtevajo prenos demar-
kacijske črte onkraj Drage
in sicer tudi onkraj Fernetič.
Povorka pa ni bilo, ker ni
prišel skoraj nobeden, raz-
zen nekaj žensk in »odbor-
niki«, kateri so kriče izjavili
članom komisije svojo
željo po popravku meje.
Radi tega so prišli v zamero
s Fernetičani, ki so odkla-
njali zahtevo orleških »od-
bornikov«, da se Fernetiče
prikličejo Titovi Jugosla-
viji. To je, kar sem od mo-
žakarjev izvedel. Ne bom
navajal svojega mnenja o
prikličitvi, ampak želim
samo poudariti, kako dik-
tatorsko ravna nekateri
elementi, katerim se je po-
srečilo sesti na tron raznih

odborov, kako oni vsiljuje-
jo narodu svojo voljo, kako
strahujejo ubogo ljudstvo.
Slučaj, ki se je dogodil v
Orleku, nam dovolj jasno
dokazuje sistem strahova-
nja.

Kot pravi demokrat mi-
slim, da kakor imajo pravi-
co »odborniki« zahtevati
premaknitev meje proti za-
padu Orleka, ravno tako
imajo pravico ostali, ki jo
želijo pomakniti proti seve-
ro-vzhodu. V pravilni de-
mokrati imamo za tak
slučaj tudi sredstvo, da se
vsak človek svobodno izra-
zi, to so proste in tajne vo-
litve. To je edino, pravilno
in demokratično sredstvo,
ki bo pokazalo točno željo
cele vasi.

Kvol

Vesti z Goriškega

Sami si ustvarjamo bodočnost

Po demokratičnih načelih, na ka-
terih se gradi nova italijanska usta-
va, in po določilih mirovne pogodbe,
smo Slovenci, ki bomo ostali v
mejah Italije, povsem enakopravni
s svojimi so državljani ital. porekla.
Te enakopravnosti pa ne bomo uži-
vali, če se je sami ne poslužujemo.
Z malomarnostjo in nezavednostjo
jo dejansko lahko zapravimo. Za-
vedati se moramo, da nam Italijani
v tem pogledu ne bodo uslužni,
zlasti ne radi nedostojne protislo-
venske gonje, ki sedaj pri njih cvete
v mnogih krogih, posebno pa v ne-
domačem časopisu. Če se slovenski
živelj ni dal zatreti v dobi fašizma,
ko nismo imeli ne časopisa, ne šol
in smo bili brezpravn, ne vdaajmo
se malodušno sedaj, ko imamo naše
pravice zapisane in zagotovljene.
Vse naše občevarje in poslovanje
v javnosti in v uradih mora biti
slovensko. Opozorjamo zlasti ob-
činske in druge urade v podeželju,
da se tega dosledno držijo. Kakor
uradujejo doma slovenski, tako ob-
čujejo tudi z osrednjimi uradi v slo-
vensčini. To moramo delati ne sa-
mo, ker je zapisal naš pesnik: »Kdor
zaničuje se sam...«, temveč zato,
ker je to naša pravica, zajamčena
v demokraciji.

Solkani

Naši »tovariši« so zaskrbljeni.
Na »stenčasn« beremo opomin
vsem Solkanem, da nas je še sa-
mo 70 vpisanih v OF. Kakšna sra-
mota bo za nas, ko bo Solkan pri-
ključen k Jugoslaviji? Zato je
nujno, da se vsi pravčasno vpi-
šejo v OF. Kaj bo rekla pa Demo-
kratična fronta SIAU?

Bovec

Po kratki pa težki bolezni je umrl
tukajšnji trgovec in gostilničar g.
Karel Pirec. Zavednega in delav-
nega moža in skrbnega gospodarja
bomo ohranili v častnem spominu.
Družini iskreno sožalje.

Kobarid

V sredo 3. t. m. smo imeli pri nas
birmo. Iz domače in sosednih župnij,
tudi iz cone B, se je nateklo 516
birmancev. Sv. zakrament je podelil
apostolski pooblaščenec prelat dr.
Miha Toroš iz Gorice. Vse je po-
teklo dostojno, v najlepšem redu.

Kojsko

»Tovarišica« Vera Štekar je tu
imela sestanek ženskega združenja
na katerem je med drugim dejala,
da se je treba približati »reakcio-
narjem« in jih zlepa privabiti k
sebi. Ko pride Titova oblast v Brda,
jim gotova kazen ne uteče. Zbrane
žene se tem besedam nismo čudile,
ker predobro poznamo komunistično
moralo.

Slovenski akad. slikar - sprejme
vsakršno dekoracijo izlozb. Sprejme
eventuelno tudi slikanje in dekori-
ranje cerkva na Goriškem. Naslov
v upravi »Demokracije«.

PRILETEN FANT iz dobre
kmetije bi se rad priženil na srednje
dobro posestvo kje na Goriškem, z
dekletom ali vdovo brez otrok.
Želim prijave na upravo lista pod
»Prileten«.

Odgovorni urednik: Janko Simčič
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.
Tiska tiskarna Budin v Gorici.

Gradež

Načelnik odseka za javna dela
ZVU polkovnik John Keefe je pre-
klical svoječasno izdano odredbo, s
katero so ustavili nadaljnja sred-
stva za izboljšanje zemljišč v oko-
lici Gradeža, ker je komisija itali-
janske vlade sklenila, da bo z deli
nadaljevala na račun italijanske
vlade tudi po ratifikaciji mirovne
pogodbe. Gre za kredit v znesku
79.423.000 lir; doslej so izvedli 30%
predvidenih del, pri čemer so red-
no zaposlovali po 84 oseb. Občina
Gradež je zelo zainteresirana na
izvedbi tega načrta, ker daje delo
znatnemu številu ljudi, poleg tega
pa bodo pridobili zemljišča, na ka-
terem bo občina zgradila stanovanj-
ske hiše v vrednosti 212 milij nov
lir.

Ajdovščina

Dne 26. avgusta so organi
»ljudskih oblasti« aretirali
znanega ajdovskega vele-
trgovca g. Repiča Zdravka.
V zvezi z aretacijo, ki jo
pripisujejo odkritju bun-
kerja z 8 stoti blaga, se je
istega dne zvečer vršil se-
stane, na katerega so bili
povabljeni številni občani
— komunisti in tudi neko-
munisti — zlasti revnejši
ljudje, da na podlagi »ljud-
ske volje« odločijo, kaj naj
»oblast v primeru podvza-
me«.

Predlog, za katerega je
ljudstvo menda soglasno
glasovalo in ki je bil nato
tudi sprejet, je bil sledeč:
»Spravite tov. Repiča pred
vojno sodišče, ki naj ga ob-
sodi kot vsakega drugega
vojnega dobičkarja!«

Ker smo Ajdovci svobo-
doljubni ljudje, se nam ko-
munistične nasilniške me-
tode gabijo in jih zato tudi
psu ne privoščimo, kaj da
bi se še na račun Zdravka
smejali. Želimo le pibiti,
kako bridko so se varali vsi
tisti, ki so sleparsko OF do
zadnjega podpirali, misleč
da si s tem obvarjejo pre-
moženje in si pri »ljudskih
oblasteh« obenem zagoto-
vijo še primeren stolček.

Kar se pa Zdravkove go-
spe tiče, bi ji radi položili
na srce, naj se nikar ne
vznemirja, ker se po nje-
nem mnenju tudi drugi ne
bi bili smeli vznemirjati ta-
krat, ko so rdeči »narodni
borci« poklali Brecljevo
družino in številne druge,
ki se zdaleka niso toliko
pregrešili. Božji mlini me-
ljejo počasi, a gotovo.

Britanski glavni stan v Vidmu

Uradno javljajo, da se bo
v septembru britanski glav-
ni stan za Sredozemlje pre-
selil v Videm. Tudi povelj-
stvo 86. področja se bo pre-
selilo v Videm ter prevzelo
poveljstvo nad britansko
posadko v tej pokrajini;
pod njegovim poveljstvom
bo ostal mali odred britan-
skih čet v Benetkah in v
Mestrah. S to razporedit-
vijo se bo zmanjšalo števi-
lo ljudi in bo prostih mno-
go poslopij in stanovanj v
Benetkah, Mestrah in Tre-
vizu, ki so sedaj na razpo-
lago vojaštvu.

Poučevanje matematike in fizike.
Naslov učitelja za pouk gornjih
predmetov dobe dijaki v uredništvu
»Demokracije«.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

Po g. Š. N. N. 100.— lir, N. N.
50.— lir, N. N. 255.— lir, N. N. 50.—
lir, N. N. 100.— lir, Drejc 50.— lir,
N. N. 200.— lir, N. N. 200.— lir.
Vsem iskrena hvala!